

אבא, איפה היית?

הדבר הנורא ביותר שקרה בשבועיים האחרונים הוא הדבר של א קרה. הרדיו הודיע על פוגרום שנערך בעפולה. מנצרת-עילית, מבית-שאן וממקומות רבים אחרים נהרו הגיוענים לעיר המוכה. כדי להשתתף בליניץ'.

משום מקום בארץ לא נהרו האורחים ההגונים לעפולה כדי לשים קץ לפוגרום. עפולה מוקפת בקיבוצי השומר הצעיר, על מאות צעיריהם הנהדרים, שקיבלו את מיטב החינוך ההומאניסטי, שחירפו את נפשם בכל היחידות הקרובות. משום קיבוץ לא חשו לעפולה, כדי להגיד לאספסוף המשתולל: רי!

(אני שמח שאנשיהקיבוץ עצמם הרגישו במחדל נורא זה, והתנסו כדי לרדון בו.) גרוע מזה: בארץ לא קיים בכלל גוף רציני, גדול ומאורגן, המסוגל להתגייס תוך דקות או שעות או ימים לפעולה אנטי-פאשיסטית.

היכן כל האנשים הטובים? היכן רשתות-הקשר המפורסמות של שלום עכשיו, המסוגלות לגייס המונים תוך שעות? היכן ישראל הטובה, השפויה, ההגונה?

- אבא, איפה היית אז?
- אני כתבתי מאמרים, דני. כתבתי מאמרים הריפים מאוד.
- אבא, איפה היית אז?
- אני חתמתי על עצמות, יוסי. אף פעם לא סירבתי לחתום על עצומה.
- אבא, איפה היית אז?
- דיברתי עם כל מי שצריך, עוזי. אמרתי שצריכים לעשות משהו.

צריכים לעשות. עכשיו, כל עוד אפשר להיאבק. יש להקים חזית אנטי-גיוענית רחבה, המונית, עלי-מיפלגתית, שתכה בפאשיזם ככל מקום שהוא נמצא בו — ברוח, בכית, הספר, בתיקשורת, בערים, בעיריות, בכפרים. שתפעל יוסיים ושעה-שעה. חזית של אנשי שמאל ומימין, של אשכנזים ומזרחיים, של גברים ונשים. שתוכל לגייס המונים לפעולות-מנע. שתציל את כבוד ישראל. שתציל את המדינה שלנו.

יש להכריז מוראטוריום על חשבונות מיפלגתיים קטנים, על שינאות הרדיו, על מישקעי האתמול. כאשר נשכח כלנו ביחד במחנה-הריכוז במרכז הנגב, יהיה לנו הרבה זמן להתווכח מי צדק, ומתי. עכשיו יש לשים קץ לאופנה המרמטטית של הכני הקולקטיבי, של הייאוש-הדילוכס, של הריכוזים על ירידה. המדינה הזאת נגמרת לנו. אין לנו אחרת. זהו הזמן לפתוח בקרב ההצלתה.

הקרב לה הוכרע. השתמשנו ממנו. הוא עוד לא התחיל. כדי שלא ישאלו אותך בעוד עשרים שנה, על החורבות העשונות: אבא, איפה היית?

ריח של נמק

כשהייתי נער, לקה אבי בנמק. הוא רכב על אופניים ברחוב ריזנגוף, ביום גשם, ואוטובוס דרס אותו. פצעיו לא היו חמורים, אך פשה בהם הנמק, מחלה נוראה זו (גאנגרנה, בלעז) קטלה מיליונים ללא-ספור במלחמות.

הפרופסור מקס מרכוס, שהיה אז אגדה חיה בבית-החולים הדסה בתל-אביב, אמר לי שעלינו להתכונן למות אבינו. אבל זה עתה הופיעה תרופה חרשה, פניצילין. אין הוא יודע אם תועיל נגד נמק. אך הוא ינסה. ואכן — אבי נרפא.

לפני שהתחולל נס זה, ביליתי כמה לילות ליד מיטת אבי, בחדר הקטן שבו שכב לכרו, בשל חומרת מצבו. היו אלה לילות נוראים. לא רק מכיוון שנפרדתי בלבי מאבי, אלא גם בגלל הריח הנורא שעמד בחדר. היה זה ריח של מוות, ריח של גוף אנושי נרקב. לאחר מכן פגשתי בריח זה מחדש, כמילחמה.

השבוע זוכרתי בריח זה. הבניין היה נקי, ממוזג-אוויר. אבל כנחיריי חשתי באותו ריח נורא. ריח של נמק. ריח הגאנגרנה, שאחזה ברמקוסיטה הישראלית. מי ש' אינו תתרו, מוכרח לחוש בו בכנסת.

סצנה: אנחנו עומדים ב' מיסדרון, בחברת חברי-כנסת רתי מכובד. הוא שופך באוזנינו את ליבו על התופעה המחרידה ששמה מאיר כהנא. הנוער הדתי נדבק. המדינה נהרסת. באותו הרגע עובר מאיר כהנא על פנינו. חברי-הכנסת מסתובב אליו, כשחיוך רחב של הנופה והתרפסות על פניו, ומקדם אותו בברכה: 'מה שלום בבוד הרבני'.

גאולה

למי שקורא עיתונים נרמה שהכנסת כולה מאוחדת נגד כהנא. מצביעים נגדו. מורידים אותו מהדוכן, מגרשים אותו מהאולם. זוהי תמונה כוזבת לחלוטין. כהנא שולט בכנסת, ולא רק מפני שעשרות חברי-כנסת מתרפסים לפניו בגלוי. אלא מפני שהוא מכתוב עכשיו את כל מהלכי המיפלגות והממשלה. הליכוד אחוז פאניקה. הוא יוצא מגידרו כדי להתחרות בו ולאגוף אותו מימין. המערך יושב מולו שפוף ועלוב. הממשלה רוקרת לפי חילול כלל גניי חשבון — החל בעונשי-המוות וכלה באיסור מיפשי-שלום עם פלסטינים.

כהנא עמד ליד הרוכן וציטט שורה ארוכה של פסוקים מן המקורות, שכולם נוטפים שינאה נוראה לגויים. כל הפסוקים היו אותנטיים בהחלט (אף שמול כל פסוק כזה אפשר למצוא תריסר פסוקים הפוכים. כך זה ברת. גם במקורות האיסלאם יש עשרות פסוקים נגד היהודים, ועל כל פסוק אפשר למצוא תריסר אחרים (ונוגדים).

באמצע התפרצה גאולה כהן והתחילה לצרוח לעבר כהנא, כפי שצרה בעבר נגד מנחם בגין. את בור ועם-הארץ! צעק לעומתה כהנא. בצחוק של ניצחון, 'את פוחדת שאקח את הקולות שלך!'. גאולה יצאה. אחריה יצא יובל נאמן, שנהנה בגלוי מכהנא. כמיסדרון אמר לה: 'מה את רוצה? הוא צורק!'. אחריכך אמרה גאולה לעיתונאים: 'אני אטפל בו אישית! אני אראה לו'.

גאולה המיסכנה. היא זרעה רוח, ועכשיו היא קוצרת סופה. עזרה לייצר גולם, ועכשיו הגולם קם עליה. בעפולה ובבית-שמש אף אין זוכרים את שמה. העיתונאים בכנסת עוד אינם יודעים זאת. אבל היא שייכת לעבר הרחוק. מקומה במוסיאון. הסחורה שלה — מין פאשיזם מהול, רעל של שינאה מצופה בצביעות — אין לה עוד ביקוש. עכשיו יש בשוק הסחורה

אורי אבנרי

אישיות

האמתית — נאציזם טהור, בלי צביעות, בלי חצאים. מי צריך את גאולה?

זהו המצב בכנסת. גאולה כהן נחשבת עכשיו כ'מתונה'. גם אריאל שרון. הליכוד כולו נחשב כימין מתון, כמעט מרכז. המערך הוא שמאל קיצוני. ומה שמשמאל למערך אינו קיים כלל. צריכים לראות את כל זה בעיניים, כדי להאמין. ואולי אין צורך בעיניים. רי בנחיריים.

באותו בוקר אפור

יש שיר המרגש אותי בכל פעם שאני שומע אותו. לאחרונה הקשבתי שוב.

זהו שיר-עם אירי, אולי היפה בכל שירי-העם. מנגינתו פשוטה ונוגעת-ללב. כבר בשמיעה הראשונה היא נחרטת בויתרון לנצח. גם המילים פשוטות לגמרי.

השיר מתאר את הוצאתו להורג של אחד קאוויין ברי, סטודנט לרפואה בראבלין. הוא נתלה ב'20, 1920, כמאבק על עצמאות אירלנד.

ואלה המילים, בתרגום גס:

השכם בבוקר של יום א',
 במרומי הגרדום,
 קאוויין ברי מסר את חייו הצעירים,
 למען החרות.

נער היה, רק בן 18 אביבים,
 אך איש לא יעז להכחיש:
 אל מותו הלך, באותו בוקר,
 בראש מורם.

ירו כי ככהיל אירי!
 אל תתלוני כמו כלבו
 כי למען חרות אירלנד לחמתי
 באותו בוקר אפור של ספטמבר,
 ליד המאפייה הקטנה,
 בקרב פנים-אל-פנים.
 ירו כי ככהיל אירי,
 כי לשיחרור אירלנד לחמתי!

שעה קלה לפני התליה,
 בודר, בתא-המאסר,
 עונה ברי עליידי חיילים בריטיים
 מפני שלא רצה לגלות
 את שמות אחירלנזשק,
 את הפרטים שרצו לדעת.
 'אם תלשין תצא לחופשי'
 'לא! השכי ברי כבנו.
 ירו כי ככהיל אירי...

עוד קרוש למען אירלנד, עוד רצח של האנגלים. הם יכולים להרוג את האירים, אך לעולם לא יופלו לשכור את רוחם: ירו כי ככהיל אירי...

הייתי נער בן 15 כשמעתי את השיר לראשונה. מפקדינו באצ"ל אמרו לנו ללמוד את תולדות מלחמת-השיחרור האירית, ולראות בה רוגמה לנו. הצטרפתי לאצ"ל שנה לפני כן, בעיקבות תליותיו של שלמה בני-יוסף — היהודי הראשון שנתלה בארץ. כל ילד אירי יודע את השיר הזה בעל-פה. פיט סיגר האמריקאי שר אותו, והביא אותו למיליונים ברחבי העולם.

65 שנים אחרי תליותיו של קאוויין ברי שומעים צעירים את השיר הזה, ליבם מלא אהבה לאותו נער בתא-המאסר הבודד, ושינאה לקלגסים הבריטיים הרצחניים. כמה צעירים איריים מצטרפים עכשיו, השנה, למחתרת האירית בהשפעת השיר הזה? כמה בריטים נהרגים בגללו בצפון אירלנד כעת?

לולא נתלה קאוויין ברי, לא היה איש שומע את שמו. התליה הפכה אותו לכנאלמות. כל מי שמדבר על עונשי-המוות כאמצעי לדיכוי טרור - כדאי לו לשמוע את השיר הזה. אני מוכן להשאיל אותו לקול ישראל.

מי הרג את סדיאל

זה היה סתם סרט-מתח. סדיאל, גולה צפון-אפריקאי, שגר בז'נבה, פתה עליידי שרות-הביון הצרפתי לבוא בחשאי לפאריס. שם נמסר בידי הקולונל קאסאר, ראש המיטרה החשאית של ארץ מולדתו. את המזימה אירגן הסייאי-איי האמריקאי, שחשש שמא עומד השליט של אותה מדינה צפון-אפריקאית לקרוא לסדיאל לחזור ולקבל לידיו חלק בשילטון, כפשרה בין השילטון והאופוזיציה, תוך חיסול ההשפעה האמריקאית באותה ארץ. כפיתיון שימש שמאלני כוגד שעוד בעבר לסדיאל, אך שהשרותים החשאיים הצרפתיים הכריחו אותו, באמצעות סחיטה, לקחת חלק במזימה.

הסוף: סדיאל נלכד, עונה ונרצח. ארונו נקבר בחשאי. כל העדים חוסלו עליידי הצרפתים והאמריקאים. שמועות על הפרשה אומנם נפוצו בפאריס, אך לא נמצאו להן שום הוכחות, והעניין הושתק.

כך כסרט הצרפתי, שהוקרן בליל-שבת בטלוויזיה. לכאורה — עלילה רמיונית. למעשה — שיחזור מדויק של אחת הפרשות שהסעירו את צרפת והעולם: 'פרשת בן-ברקה'. התסריטאים שינו את השמות, כדי למנוע תביעות-דיבה. אך כל הפרטים מתאימים למה שהתרחש במציאות.

מהדי בן-ברקה היה ראש האופוזיציה השמאלית במארוקו, אישיות בינלאומית בעלת שיעור-קומה, שנערץ בכל רחבי העולם השלישי. אחרי שנרון למות במארוקו, התגורר בז'נבה. הוא פתה עליידי שרות-הביון הצרפתיים לבוא לפאריס, באמתלה שרוצים להסריט עליו סרט. שם נתפס ב' 29 באוקטובר 1965 כירי אנשי כולשת צרפתיים, שמסרוהו בידי הגנרל אופקיר, האיש החוק של מישטר-הדיכוי במארוקו. אכ' זריותו של אחד אופקיר היתה שמדבר.

מאז נעלמו עיקבותיו של בן ברקה. גופתו לא נמצאה מעולם. ההשערה היא שעונה ונרצח בצרפת, ונקבר במקום בלתי ידוע, אולי במארוקו.

קוריאל

שמעתי את הסיפור לראשונה מפי ידידי אנרי קוריאל, הפעיל היהודי-מצרי שניהל בפאריס רשת עצמאית של סיוע לכוחות שיחרור ברחבי העולם השלישי. קוריאל היה ידיו ואיש-אמונו של בן-ברקה, וסייע לו רבות, כשם שסייע לנו בניהול מגעיי השלום הסוריים שלנו עם הפלסטינים. גם קוריאל נרצח בצורה מיסתורית.

גיבורי הפרשה מתו או הוחלפו. הגנרל אופקיר הוצא להורג, אחרי שניסה לחולל הפיכה נגד המלך חסן השני, ואף להתנקש בחייו עליידי הפלת מטוסו. הצמרות של מוסדות-הביון של צרפת וארצות-הברית הוחלפו מזמן.